

PASSEND ONDERWIJS EN DE SAMENWERKING MET ZORGPARTNERS

Eind januari heeft de minister van OCW een brief en wettelijk kader naar de Tweede Kamer gestuurd over passend onderwijs. De inhoudelijke ambitie, die alle partijen in het onderwijs onderschrijven, wordt in de plannen met kracht gepropageerd. De voorgestelde nieuwe aanpak gaat echter gepaard met het beëindigen van de open-eind financiering van het speciaal onderwijs en de budgettering van de middelen voor onderwijszorg en een extra bezuiniging van 300 miljoen. Zo kiest het kabinet ervoor om bij de invulling van de taakstelling het reguliere onderwijs zoveel mogelijk te ontzien omdat daar moet de zorgplicht immers primair worden waargemaakt. Voor de bezuinigingen hanteert het kabinet drie uitgangspunten:

- 1) bezuinigen op bureaucratie, projecten en aanvullende bekostiging (totaal € 124,7 miljoen door onder andere het afschaffen van rec's € 12,1 miljoen, afschaffen bekostiging steunpunten autisme € 3,1 miljoen);
- 2) minder uitgeven aan ambulante begeleiding (€ 90,8 miljoen);
- 3) besparen door grotere klassen in het (voortgezet) speciaal onderwijs (€ 84,5 miljoen).

De uitvoering van de plannen komt daarmee danig onder druk te staan. Dit zorgt bij ouders en het onderwijsveld tot veel onrust en onzekerheid. De consequenties zijn nog niet in volle omvang te overzien.

Een van de punten waarover de brief duidelijkheid geeft, is de samenhang van passend onderwijs met de ontwikkelingen in de jeugdzorg en het lokaal jeugdbeleid. De ondersteuning voor leerlingen met een extra zorgbehoefte moet binnen de gemeenten goed afgestemd zijn met de ondersteuning vanuit het bredere (jeugd)zorgdomein; één kind, één gezin, één plan. Dit moet voorkomen dat jeugdigen met onderwijsverstijgende problemen voortijdig de school verlaten of maatschappelijk uitvallen.

Samenwerking tussen onderwijs en zorg is een vereiste om jeugdigen te ondersteunen bij het opgroeien en leraren en ouders te ondersteunen bij het opvoeden en onderwijzen. Het succes van passend onderwijs hangt volgens de minister nauw samen met de mate waarin scholen erin slagen tot een vruchtbare samenwerking met gemeenten te komen. De gemeente is immers verantwoordelijk voor de uitvoering van de leerplicht, RMC-functie, Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) en op termijn ook het jeugdzorgdomein en de regeling Werken naar vermogen voor de onderkant van de arbeidsmarkt. Omdat het vaak om dezelfde jeugdige gaat is samenwerking tussen onderwijs, zorg en gemeenten van belang.

Vanuit dit centrale uitgangspunt wordt een aantal concrete voornemens of voorschriften benoemd, die deze samenhangende aanpak van onderwijs en (jeugd)zorg mogelijk moeten maken. We zetten ze op een rijtje.

- Samenwerking in de jeugdketen wordt in alle onderwijssectoren (PO, VO, (V)SO en MBO) verplicht gesteld voor alle kinderen (dus ook voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben).
- Schoolbesturen krijgen de plicht op hun scholen voorzieningen te treffen om ook niet onderwijs gebonden problemen vroegtijdig te signaleren en daar actie op te ondernemen.
- De nieuw te vormen 'samenwerkingsverbanden passend onderwijs' worden zo ingedeeld dat ze aansluiten bij de specifieke expertise in de clusters 3 en 4 en de regio indeling van de jeugdzorg, AWBZ en regionaal arbeidsmarktbeleid. Gemeenten krijgen hierdoor te maken met één partij in de regio (voor PO en VO afzonderlijk) om de afstemming tussen onderwijs, de (jeugd)zorg en andere taken van de gemeenten te regelen.
- Bij het in samenwerking met ouders formuleren van een ontwikkelingsperspectief voor de leerlingen, , wordt ook benoemd wat nodig is aan zorg en opvoed- en opgroei-ondersteuning. Dit

betekent dat onderwijs en gemeente in samenhang passend onderwijs en passende opvoed- en opgroeiondersteuning bieden aan het kind en gezin.

- In het VSO moet bij het ontwikkelingsperspectief benoemd worden hoe de voorbereiding op de arbeidsmarkt plaatsvindt. Ook daarbij is afstemming met de gemeente nodig.
- De inzet van professionals van de jeugdzorg en jeugd-geestelijke gezondheidszorg moet meer dan nu ten dienste komen van leerkrachten en de hulp moet meer dan nu in en om het gezin en de school georganiseerd worden.
- Om de zorgplicht op het niveau van de school waar te kunnen maken moeten onderwijs en andere jeugdvoorzieningen hechter samenwerken; op uitvoerend in niveau in de multidisciplinaire zorg- en adviesteams (ZAT's) en op bestuurlijk niveau door afstemming met de gemeente.
- Het vaststellen van de behoefte aan extra ondersteuning kan uitgevoerd worden door een (bovenschools) ZAT. De expertise van het speciaal onderwijs kan bij deze indicatiestelling benut kunnen worden.
- Het samenwerkingsverband passend onderwijs moet afspraken maken over de samenwerking met aanpalende jeugdvoorzieningen. Schoolbesturen hebben de plicht om met gemeenten te overleggen over de inhoud van het zorgplan van het samenwerkingsverband. Dit zorgplan is te bezien in het licht van plannen in het bredere (jeugd)zorgdomein, de zorgtoewijzing aan gezinnen en de toeleiding naar de arbeidsmarkt.
- Het overleg tussen schoolbesturen en gemeenten kan vorm krijgen via de lokale educatieve agenda (LEA) of via een contactgemeente in de regio.
- Voor herplaatsing van personeel uit het speciaal onderwijs bekijken de samenwerkingsverbanden in afstemming met de (jeugd)zorg in hoeverre het mogelijk is personeel naar deze sectoren door te laten stromen.
- De samenwerkingsverbanden passend onderwijs bepalen hoe de zorgmiddelen worden verdeeld en hoe de zorg wordt vormgegeven.
- Tenslotte zal het referentiekader een handreiking bevatten voor de inrichting en toewijzing van de onderwijszorg binnen de samenwerkingsverbanden passend onderwijs.

De minister heeft hiermee de richting bepaald. De praktische uitwerking van deze richtlijnen laat nog veel ruimte voor regionaal en lokaal maatwerk. De samenwerking die de afgelopen jaren op veel plaatsen is ontstaan met het speciaal onderwijs en zorgpartners in zorgteams en ZAT's en de daarvoor benodigde samenwerking met gemeenten bieden hiervoor een goede basis. Wel vragen de veranderende rol van het speciaal onderwijs en de schaalgrootte van de samenwerkingsverbanden om nieuwe afwegingen. Afwegingen die gaan over waar de vaststelling van het ontwikkelingsperspectief, de ondersteuningsbehoeften van leerling-leerkracht-ouders, de behoefte aan opvoed- en opgroeiondersteuning, de zorgtoewijzing en de afspraken met gemeenten het meest efficiënt gemaakt kunnen worden. De school- en thuisnabijheid van de plaats waar de beoordeling van de zorgbehoeften en de inzet van zorg georganiseerd worden kunnen daarvoor richtinggevend zijn.